

VÁLASZ BRAUN TIBORNAK

Jelen vita jobb megértéséhez az olvasónak tudnia kell, hogy Braun Tibor professzor úr (B. T.) a tudományometriával foglalkozó egyik (vagy egyetlen?) nemzetközi szakfolyóirat főszerkesztője, s így vitatott írásom tárgyában kiemelkedő szaktekintély. Nekem viszont e témakörben ez volt az első megnyilvánulásom.

1. Vitatott cikkem elején korrektül leírtam, hogy mennyi előismerettel rendelkezem. A téma irodalmán belül a hazai, könyvnyelvi hozzáférhető és nyilvános forrásokra (folyóiratok) hagyatkoztam ugyan, de nem diletáns módon fogtam az íráshoz. Szerintem az elfogulatlan és nem magas szinten szakértő olvasónak nem is lehetett ilyen érzése.

Ha B. T. szerint a tudománymetria maga is tudomány(terület), akkor ez bizonyára így is van, én azonban írásomban nem ebből indultam ki. Én a tudományos teljesítmény mérését gyakorlati módszerek, eljárásmodok, szabályok és szokások összességének tekintettem, és írásommal nem egy tudomány(ág) eredményeihez akartam hozzászólni, hanem a tudományos alaposságot látványosan nélkülöző módszerek gyakorlati alkalmazása és az etikátlan szokások ellen, a helyzet megváltoztatása érdekében akartam felszólalni. Az olvasó tehát írásomat ne tudományos dolgozatnak tekintse, hanem a jelenlegi gyakorlat által sújtott sok kutató érdekében, illetve egy jogosabb és igazságosabb rendszer megteremtése érdekében való felszólalásnak, amely néhány elemi szintű gondolatmenettel és érveléssel van alátámasztva. Írásom értékét és hasznát ennek fényében kell megítélni. Cikkem B. T. számára talán azért tűnhetett tudományos

dolgozatnak, mert a szerkesztőség a „Tudós fórum” című rovatba helyezte, amiről én is csak a megjelenéskor értesültem. Az írást én a „Viták, vélemények” rovatba ajánlottam.

Úgy tűnik, hogy a tudománymetria mibenlétét illetően tévedtem, és óvatlanul belekontárkodtam a magas tudomány ügyeibe. Ezért elnézést kérek. Mentségemre szolgáljon, hogy én a tárgyalt problémákat a gyakorlat oldaláról, alulnézetből, „mikro-szintről” szemléltem, és ebből a nézőpontból – furcsa módon – a B. T. által leírt tudomány magassága egyáltalán nem látszik. Mind az egyszerű kutatók, mind pedig az őket értékelő tudományos bizottságok tagjai között olyan tudománytalan tévképzetek és hiedelmek uralkodnak, mint például az, hogy nagyobb közleményszám, nagyobb IF-összeg, vagy nagyobb hivatkozásszám nagyobb teljesítményt takar, vagy az, hogy a társszerzős cikkek és a velük szerzett IF-ok és hivatkozásszámok jogosan elszámolhatók minden társszerzőnek teljes egészésként. Ha az általam tárgyalt problémákra a magas tudomány berkeiben már „részletes válaszok és megnyugtató megoldások születtek”, akkor vajon miért nem ismerik ezeket az érdekeltek, és miért nem alkalmazzák őket a gyakorlatban? Ezt magamnak csak azzal tudom magyarázni, hogy szinte senkinek sincs semmilyen fogalma a magas tudomány alapvetéseiről ezekben az ügyekben. Pedig jó lenne őket ismerni, széles körben megismertetni. Én (hazai forrásokban) kerestem ezeket, de nem találtam. B. T. megtehetette volna, hogy hivatkozik egy, az alapvető állításokat tömören összefoglaló műre, és ezzel rögvest hely-

rerakja az én írásomat, mégsem tette. Miért? Nincs ilyen mű? Ha nincs, akkor sürgősen meg kellene írni, és közölni jól hozzáférhető helyen, mindannyiunk okulására! Én kész vagyok bármely véleményemet, állításomat rögtön visszavonni, ha ezek a magas tudomány fényében tévesnek bizonyulnak.

Az olvasót nem vezettem félre: az írásomban található, nem hivatkozott gondolatok a sajátjaim. Persze soha nem hittem, hogy én jöttem volna rájuk elsőként a világon, de ez engem nem zavar (és más sem kell hogy zavarjon), hiszen írásom nem tudományos dolgozat, azzal nem akarok elsőbbséget és hivatkozásokat szerezni.

2. Bírálómmal ellentétben fenntartom, hogy fő javaslataim (a közleményszámok, IF-ok és hivatkozások szétosztása a társszerzők között, a közleményszám előtérbe helyezése a hivatkozásszámmal szemben, az IF és a hivatkozásszám szűkebb szakterületen belülre korlátozott alkalmazása) nemcsak mikroszinten, hanem mezo- és makroszinten is értelmezhetők és érvényesek.

3. A téves fordítás az én hibám volt, azért elnézést kérek, a helyreigazítást köszönöm.

4. Helyes törekvés, hogy az értékelő eseti bizottságokat az értékelendő kutató

szakterületén jártas szakemberekből próbálják összeállítani, ez azonban (országunk kicsinyisége miatt, és különösen intézményi szinten) nem mindig sikerül. Ennél azonban sokkal nagyobb probléma az, hogy e bizottságok olyan, felsőbbbségek által megállapított határszámok (közleményszám, IF-összeg, hivatkozásszám) alapján dolgoznak, melyek a társszerzős közlemények esetén nem az egyéni részesedések összegére vonatkoznak (mindenki mindent teljes egészében megkap), és egy-egy teljes tudományágra érvényesek. A fizikánál állítólag az MTA Doktora címhez kétszáz, az intézményi habilitációhoz pedig száz (teljes) hivatkozás kell, és ez független attól, hogy az illető a fizika mely részterületén dolgozik, és hogy munkáját egyedül, vagy sok társszerzős együttműködésekben végezte. Ha ez tényleg így van, és vitatott írásom B. T. által nem vitatott konkrét megállapításában nem tévedtem nagyot, akkor ez a gyakorlat tudománytalan, igazságtalan, védhetetlen, és ezért tarthatatlan, és rossz fényt vet nemcsak a hazai fizikusokra, de a magyar tudomány egészére is.

Papp Zoltán

